

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MAŁGORZATA MOTYLOW

KAP.410.001.07.2023

Pan
Zbigniew Rau
Minister Spraw Zagranicznych

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 45 – Sprawy zagraniczne

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
NIK@NIK.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Spraw Zagranicznych, al. J. Ch. Szucha 23, 00-580 Warszawa (zwane dalej: Ministerstwem lub MSZ)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Zbigniew Rau, Minister Spraw Zagranicznych od 26 sierpnia 2020 r. ¹ (zwany dalej: Ministrem lub Ministrem SZ)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Paweł Łukasiewicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/7/2023 z 4 stycznia 2023 r. 2. Emilia Załuska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/5/2023 z 4 stycznia 2023 r., 3. Andrzej Brunejko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/4/2023 z 4 stycznia 2023 r. 4. Grzegorz Grygoruk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/6/2023 z 4 stycznia 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-8)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2022, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 45 – Sprawy zagraniczne oraz ocena wykonania planu finansowego MSZ (dysponenta III stopnia).
--------------	--

Ocenię podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³ (dalej: ustawa o finansach publicznych lub ufp), w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 45 – Sprawy zagraniczne.

¹ Postanowienie nr 1131.20.2020 Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 sierpnia 2020 r. o powołaniu w skład Rady Ministrów (M.P. poz. 765).

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

Zakres kontroli

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 45 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- szczegółowej analizy wydatków, które w 2021 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego,
- kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych,
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa w ramach części 45.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia w formie opisowej wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 45 – Sprawy zagraniczne.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Kontrola wykazała, że wydatki zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i innych przepisach, z wyjątkiem stwierdzonych nieprawidłowości, które polegały m.in. na:

- nierzetelnym przygotowaniu przez pracowników Biura Administracji (dalej: BA) wniosków o wydanie pozwoleń na budowę dotyczących dwóch inwestycji, co wpłynęło na wydłużenie procesu uzyskania pozwolenia na budowę o trzy miesiące, a tym samym całego procesu realizacji inwestycji,
- przewlekłych działaniach związanych z rozwiązaniem umowy dotacji na realizację zadania *Remont Domu Polskiego im. Gen. W. Sikorskiego w Glasgow*, co było działaniem nierzetelnym,
- niedokonaniu blokady niewykorzystanych środków w kwocie 86,7 tys. zł, co było nierzetelne,
- nieopublikowaniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej MSZ (dalej: BIP) wyników kontroli przeprowadzonych w MSZ przez podmioty zewnętrzne oraz wyników kontroli przeprowadzanych przez MSZ w jednostkach podległych i nadzorowanych, co stanowiło naruszenie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁵ (dalej: udip),

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 902.

- nierzetelnym prowadzeniu przez komórki organizacyjne MSZ monitoringu zadań finansowanych z dotacji celowych,
- przekazaniu Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych (dalej: Prezes UZP) informacji o złożonych ofertach (w przypadku jednego zamówienia) dziewięć dni po terminie określonym w art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁶ (dalej: upzp),
- sporządzaniu sprawozdań z delegacji służbowych niezgodnie z przepisami wewnętrznymi MSZ,
- sfinansowaniu z budżetu MSZ kosztów innych niż koszty tworzenia programów oraz audycji, co było niezgodne z art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji⁷ (dalej: urit), w myśl którego z budżetu państwa pokrywane są koszty tworzenia programów oraz audycji,
- sfinansowaniu w 2022 r. wydatków na łączną kwotę 4149,0 tys. zł za audycje, które nie zostały rozpowszechnione w 2022 r., lecz miało to nastąpić w 2023 r., co było działaniem niecelowym oraz niezgodnym z zasadami określonymi w Aneksie Nr 1 do Protokołu Uzgodnień⁸,
- nieaktualizowaniu na bieżąco wykazu jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra SZ, co było nierzetelne.

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych zostały sporządzone prawidłowo.

W ocenie NIK powyższe nieprawidłowości wskazują na nieskuteczny nadzór i kontrolę dysponenta części 45 nad wykonaniem budżetu państwa, sprawowanym na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

1. Dochody budżetowe

OBSZAR
Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2022 r.¹⁰ w części 45 – Sprawy zagraniczne zaplanowano dochody w kwocie 206 450,0 tys. zł. Na koniec 2022 r. zrealizowano dochody w kwocie 202 399,5 tys. zł, co stanowiło 98,0% planu po zmianach. Niższa niż zaplanowano realizacja dochodów budżetowych w 2022 r. wynikała głównie z rozliczenia różnic kursowych z dochodów placówek zagranicznych wykazanych w sprawozdaniach, przeliczonych po kursie średnioważonym ustalonym przez NBP, a wysokością rozliczonych dochodów wg kursów z dnia realizacji. W stosunku do roku 2021 dochody w 2022 r. były wyższe o 32 490,9 tys. zł, tj. o 19,1%.

Według sprawozdania Rb-27, na koniec 2022 r. wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 2345,1 tys. zł, w tym zaległości stanowiły kwotę 2304,2 tys. zł. W porównaniu do roku 2021 należności¹¹ były niższe o 234,4 tys. zł, tj. o 9,1%, a zaległości¹² niższe o 200,8 tys. zł, tj. o 8,0%. Należności dotyczyły głównie rozliczeń

⁶ Dz. U. 2022 r. poz. 1710, ze zm.

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1722.

⁸ Protokół Uzgodnień na 2022 r. zawarty do Porozumienia nr 3 (patrz przypis nr 40).

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Ustawa budżetowa z dnia 17 grudnia 2021 r. na rok 2022 (Dz. U. z 2022 r. poz. 270), dalej: ustawa budżetowa na 2022 r.

¹¹ W 2021 r. należności wynosiły 2579,5 tys. zł.

¹² W 2021 r. zaległości wynosiły 2505,0 tys. zł.

z tytułu udzielonej pomocy konsularnej oraz należności zasądzonych od przedsiębiorców prawomocnymi wyrokami sądów powszechnych.

(akta kontroli str. 1608-1652, 2274-2397, 2431-2474, 2508-2538, 2570-2612)

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 45 zostały zrealizowane w 2022 r. w kwocie 2 705 384,7 tys. zł, co stanowiło 98,5% planu po zmianach (2 747 138,4 tys. zł). Od wydatków zrealizowanych w 2021 r. (2 196 751,3 tys. zł¹³) wydatki w 2022 r. były wyższe o 508 633,4 tys. zł, tj. o 23,2%. Wynikało to głównie ze wzrostu: wydatków majątkowych, składek do organizacji międzynarodowych, wydatków na działalność radiowo-telewizyjną oraz współpracę rozwojową, a także z powodu wysokiej inflacji, która spowodowała wzrost cen materiałów i usług.

Wydatki budżetu państwa w Ministerstwie (dysponent III stopnia) wyniosły 363 214,4 tys. zł, co stanowiło 98,7% planu po zmianach (368 066,4 tys. zł). W porównaniu do wydatków zrealizowanych w 2021 r. (311 026,6 tys. zł) wydatki były wyższe o 52 187,8 tys. zł, tj. o 16,8%. Wynikało to głównie ze wzrostu wydatków majątkowych i na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, z realokacji zasobów ludzkich i finansowych, w związku z sytuacją geopolityczną po wybuchu wojny w Ukrainie, a także z realizacji zadań związanych z objęciem przez Polskę w 2022 r. Przewodnictwa w OBWE¹⁴.

(akta kontroli str. 1608-1661, 2274-2397, 2431-2474, 2508-2538, 2570-2612)

Wydatki w części 45 zostały poniesione m.in. na realizację stałych zadań MSZ związanych z prowadzeniem polityki zagranicznej, realizację przedsięwzięć współpracy rozwojowej, działalność konsularną (w tym m.in. finansowanie działalności placówek zagranicznych - 1 039 614,9 tys. zł; pomoc zagraniczną - 206 438,4 tys. zł) oraz składki do organizacji międzynarodowych (741 669,2 tys. zł). Ministerstwo m.in.:

- realizowało zadania związane z Przewodnictwem Polski w OBWE¹⁵,
- realizowało zadania związane z ochroną placówek zagranicznych i obiektów krajowych MSZ¹⁶,
- realizowało zadania związane z zapewnieniem wsparcia informatycznego dla pracowników MSZ¹⁷,
- zapewniało obsługę organizacyjną spotkań i podróży służbowych kierownictwa MSZ¹⁸,
- realizowało zadania związane z wielostronną współpracą polityczną i gospodarczą oraz upowszechnianiem wiedzy o Polsce i polityce zagranicznej RP¹⁹.

(akta kontroli str. 2398-2409, 2679-2683, 7578-7586, 8082-8093)

W 2022 r. w części 45 wydatkowano 3284,5 tys. zł, tj. 66,7% środków przeniesionych z rezerwy ogólnej budżetu państwa (4922,9 tys. zł²⁰). Niepełne wykorzystanie środków wynikało głównie z trudności związanych z zakupem sprzętu, usług oraz

¹³ W kwocie tej wydatki niewygasające wyniosły 4524,4 tys. zł.

¹⁴ Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

¹⁵ Na ten cel wydatkowano kwotę 14 656,3 tys. zł.

¹⁶ Na ten cel wydatkowano kwotę 10 338,5 tys. zł.

¹⁷ Na ten cel wydatkowano kwotę 15 703,8 tys. zł.

¹⁸ Na ten cel wydatkowano kwotę 3441,3 tys. zł.

¹⁹ Na ten cel wydatkowano kwotę 1973,6 tys. zł.

²⁰ Kwota ta uwzględnia zmniejszenie środków z rezerwy ogólnej o 1 293,5 tys. zł w wyniku zmiany zarządzenia Prezesa Rady Ministrów.

problemami z dostawami w związku z trwającą w Ukrainie wojną, a także uzyskaniem w postępowaniu przetargowym niższych cen, niż przyjęte do kalkulacji zamówienia.

Środki z rezerwy ogólnej budżetu państwa zostały przeznaczone na:

- organizację w dniu 5 maja 2022 r. w Warszawie Międzynarodowej konferencji na rzecz Ukrainy, współorganizowanej przez Premiera RP i Premiera Szwecji (706,5 tys. zł),
- ponowne uruchomienie i rozbudowę zabezpieczeń Konsulatu Generalnego RP w Łucku oraz rozbudowę zabezpieczeń budynku Ambasady RP w Kijowie (1882,5 tys. zł),
- dofinansowanie zadania pn. „Organizacja obchodów 100-lecia Związku Polaków w Niemczech przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie” (256,6 tys. zł),
- zmianę siedziby Instytutu Polskiego w Kijowie – etap I (438,9 tys. zł).
(akta kontroli str. 1979-1986, 1989-1996, 2163-2273, 2631-2649)

W 2022 r. w części 45 wydatkowano 196 365,8 tys. zł, tj. 96,5% środków przeniesionych z rezerw celowych budżetu państwa (203 509,6 tys. zł²¹).

Ze środków z rezerw celowych finansowano m.in.:

- realizację inwestycji dotyczących budowy nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec oraz Republice Białorusi z siedzibą w Mińsku,
- realizację projektów w krajach Bałkanów Zachodnich w ramach współpracy rozwojowej,
- współfinansowanie tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego Telewizji Polskiej S.A. pod nazwą „BELSAT TV”,
- wpłaty na rzecz działań UN OCHA²² na Ukrainie,
- uregulowanie części płatności z tytułu składek do budżetu ONZ oraz na opłacenie dodatkowej składki do budżetu Rady Europy na 2022 r., do których uregulowania zobowiązane było MSZ w 2022 r.,
- zadania związane ze współpracą z UNDP²³ na rzecz wsparcia ukraińskich przedsiębiorców.

Niepełne wykorzystanie środków z rezerw wynikało przede wszystkim z:

- różnic kursowych (placówki zagraniczne otrzymują środki w innej walucie niż waluta do rozliczeń z kontrahentami);
- trudności w przeprowadzaniu naborów pracowników miejscowych w placówkach zagranicznych oraz z rezygnacji placówek z zakupów telefonów komórkowych dla pracowników.

Szczegółowe badanie wydatków z rezerwy ogólnej na kwotę 3284,5 tys. zł (tj. 100% poniesionych wydatków z rezerwy ogólnej) oraz wydatków z rezerw celowych na kwotę 43 141,1 tys. zł (21,2% przyznanych środków - po uwzględnieniu korekt i blokad) wykazało, że środki z ww. rezerw zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 1662-2132, 2510-2537, 2613-2624, 2631-2649)

W 2022 r. dysponent części 45 wydał, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 ufp, pięć decyzji²⁴ w sprawie blokowania środków na łączną kwotę 47 193,2 tys. zł (w tym

²¹ Kwota ta uwzględnia zmniejszenie środków z rezerw celowych w wyniku korekt decyzji (o 5244,7 tys. zł) oraz w wyniku blokad (o 42 704,2 tys. zł) dokonanych w związku z decyzją Ministra Finansów o utworzeniu rezerwy celowej poz. 80 - *Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19* z wydatków zablokowanych.

²² Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej.

²³ Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju.

²⁴ Decyzje o blokowaniu środków były wydawane w listopadzie (jedna decyzja) oraz w grudniu (cztery decyzje).

blokadami objęto 46 093,2 tys. zł z rezerw celowych). Blokady wynikały głównie z nadmiaru posiadanych środków powstałego między innymi z powodu:

- oszczędności przy realizacji zakupów inwestycyjnych z zakresu zabezpieczenia technicznego na placówkach zagranicznych,
- wystąpienia korzystniejszych kursów przekazów na placówki niż przyjęte podczas planowania i wystąpienia o uruchomienie środków,
- opóźnień w realizacji inwestycji „Budowa nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec” spowodowanej opóźnieniami w realizacji robót budowlanych przez generalnego wykonawcę, co spowodowało mniejsze zapotrzebowanie na środki finansowe.

Ustalono, że blokad dokonano niezwłocznie po ustaleniu, że środki nie zostaną wykorzystane do końca roku budżetowego, z wyjątkiem jednego przypadku, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 9-36, 414-418, 501-504, 2141-2162, 2492-2506, 2613-2621)

W 2022 r. dysponent części 45 nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów polecenia dokonania wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19. W dniu 22 grudnia 2022 r. Minister Finansów wydał decyzję, zgodnie z którą na podstawie polecenia Prezesa Rady Ministrów zmniejszono limit wydatków w części 45 o środki podlegające blokowaniu w ciągu roku budżetowego w wysokości 47 193,2 tys. zł z przeznaczeniem na utworzenie nowej rezerwy celowej poz. 80 pn. „Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19”.

(akta kontroli str. 2141-2143)

W układzie rodzajowym (według grup ekonomicznych - grup paragrafów wydatków)²⁵ wydatki w części 45 przedstawiały się następująco:

Wydatki na dotacje w części 45 zrealizowano w kwocie 222 486,0 tys. zł (8,2% wydatków w części), co stanowiło 98,6% planu po zmianach (225 613,0 tys. zł). W porównaniu do 2021 r. były one wyższe o 71 417,9 tys. zł, tj. o 47,3%.

Dyrektor Biura Finansowego wyjaśnił, że wzrost wydatków na dotacje w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. spowodowany był m.in. tym, iż poza dotacjami z konkursów organizowanych w 2022 r. realizowane były drugie moduły projektów wybranych do realizacji w poprzednich konkursach/latach. Udzielona została większa dotacja dla Fundacji Solidarności Międzynarodowej m.in. na realizację dodatkowych działań humanitarnych na Ukrainie. Dodatkowo została udzielona dotacja w kwocie 12 600,0 tys. zł w ramach konkursu Współpraca z Polonią i Polakami za Granicą na realizację zadania - *Wykończenie pomieszczeń przeznaczonych na działalność radiowo-telewizyjną w Domu Kultury Polskiej w Wilnie*.

(akta kontroli str. 2440)

Ustalono, że w 2022 r. cztery podmioty, przed podpisaniem umowy na realizację projektów ze środków dotacji zrezygnowały z ich realizacji, a jeden podmiot zrezygnował z realizacji zadania w trakcie realizacji umowy. Przyczyną rezygnacji był m.in. wybuch wojny na Ukrainie.

(akta kontroli str. 9-36, 412-418)

U dysponenta części 45 kontrolą objęto 11 umów o dotacje celowe zawarte w 2022 r. na łączną kwotę 17 415,3 tys. zł oraz przekazywanie dotacji podmiotowych dla Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych i Polskiego Komitetu do spraw

²⁵ Wykonanie wydatków w poszczególnych grupach prezentowane są z uwzględnieniem wydatków z grupy *Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej*.

UNESCO²⁶. Łączna kwota wydatków objętych badaniem w próbie dotacji²⁷ wynosiła 36 591,3 tys. zł, tj. 16,4% wydatków na dotacje i 1,4% łącznych wydatków poniesionych w części 45 w 2022 r.

Kontrola wykazała, że udzielanie dotacji celowych beneficjentom następowało na podstawie umów sporządzanych zgodnie z wymogami określonymi w art. 151 ust. 1 i ust. 2 ufp. We wszystkich zbadanych przypadkach sprawozdania z realizacji dotowanych projektów zostały złożone przez beneficjentów zgodnie z postawieniami umów dotacji i zatwierdzone przez MSZ w terminie określonym w ufp. Dotacje podmiotowe przekazywano zgodnie z zapotrzebowaniami.

(akta kontroli str. 326-411)

Badanie wykazało, że prowadzony przez komórki organizacyjne MSZ monitoring realizacji projektów finansowych ze środków dotacji celowych był nierzetelny, a w jednym przypadku stwierdzono przewlekłe działania związane z rozwiązaniem umowy dotacji, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 508-725, 751-778, 854-870)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 264 348,5 tys. zł (9,8% wydatków w części), co stanowiło 97,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. wydatki te były wyższe o 3421,3 tys. zł, tj. o 1,3%. Zrealizowane wydatki dotyczyły głównie finansowania stypendiów dla pracowników związanych z wyjazdem studyjnym na szkolenie zagraniczne organizowane przez Uniwersytet Oksfordzki i Harvard University, zakupu odzieży służbowej i roboczej oraz wypłat odszkodowań wynikających z procesów sądowych.

(akta kontroli str. 2570-2612, 7578-7586, 8082-8093)

Wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 2 051 217,9 tys. zł (75,8% wydatków w części), co stanowiło 98,8% planu po zmianach. Były one wyższe niż w 2021 r. o 334 211,1 tys. zł, tj. o 19,5%²⁸. Dominującą pozycję w tej grupie wydatków stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (512 462,6 tys. zł)²⁹ oraz wydatki na zakupy towarów i usług (522 405,3 tys. zł)³⁰.

(akta kontroli str. 2570-2612, 7578-7586, 8082-8093)

W części 45 w 2022 r. przeciętne zatrudnienie wyniosło 3294 osoby i w stosunku do 2021 r. zmniejszyło się per saldo o 83 osoby (tj. o 2,5 %). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 9234,31 zł³¹. W porównywaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w roku 2021 wzrosło o 457,06 zł, tj. o 5,2%.

(akta kontroli str. 121-124, 1605)

Dyrektor Biura Spraw Osobowych wyjaśnił, że zwiększenie przeciętnego wynagrodzenia w przeliczeniu na pełny etat wynikało głównie ze zwiększonego funduszu wynagrodzenia o 4,4% w ustawie budżetowej, decyzji podjętej przez Kierownictwo resortu w zakresie zwiększenia funduszu nagród w związku z wykonywanymi zadaniami związanymi z wojną na Ukrainie oraz z wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta RP zmieniającego rozporządzenie w sprawie

²⁶ Kwota dotacji dla Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych wyniosła 17 884,0 tys. zł, a dla Polskiego Komitetu ds. UNESCO 1292,0 tys. zł.

²⁷ Dobór celowy wg osądu kontrolera.

²⁸ W wykonaniu wydatków 2021 r. 4524,4 tys. zł stanowiły wydatki, które nie wygasły z upływem 2021 r.

²⁹ §§ 401-407, 411-412.

³⁰ §§ 421-430, 434-439, 455, 470.

³¹ Według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe³².

(akta kontroli str. 111-116)

Wydatki na wynagrodzenia w 2022 r. wyniosły 365 013,8 tys. zł, co stanowiło 99,8% planu po zmianach (według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach).

(akta kontroli str. 117-120)

W 2022 r. w Ministerstwie umowy zlecenia realizowane były przez 51 osób. Wydatki na umowy zlecenia wyniosły 372,1 tys. zł i były wyższe niż w 2021 r. o 207,6 tys. zł. W Ministerstwie nie były zawierane umowy na najem personelu.

(akta kontroli str. 35, 118, 307-325, 1605)

Wydatki majątkowe w części 45 zrealizowano w kwocie 167 332,3 tys. zł (6,2% wydatków w części), co stanowiło 95,7% planu po zmianach (174 811,4 tys. zł). W porównaniu do 2021 r. były one wyższe o 99 529,1 tys. zł, tj. o 146,8%.

Przyczyną wzrostu wydatków majątkowych był przede wszystkim wzrost wydatków wynikających z postępu prac budowlanych inwestycji realizowanych w Berlinie i Mińsku na które otrzymano środki z rezerwy celowej.

(akta kontroli str. 2431-2474)

W planie wg ustawy budżetowej na 2022 r. zaplanowano kwotę 49 072,0 tys. zł na wydatki majątkowe, w tym na inwestycje 27 175,0 tys. zł i na zakupy inwestycyjne 21 897,0 tys. zł. W trakcie roku w wyniku dokonywanych zmian planowane wydatki zostały per saldo zwiększone o kwotę 125 739,4 tys. zł do kwoty 174 811,4 tys. zł (w tym na inwestycje 147 413,7 tys. zł i na zakupy inwestycyjne 27 397,7 tys. zł).

W ramach wydatków na inwestycje w planie wg ustawy budżetowej na 2022 r. przewidziano realizację siedmiu zadań w Ministerstwie na łączną kwotę 9529,0 tys. zł³³ oraz ośmiu zadań inwestycyjnych w placówkach zagranicznych na łączną kwotę 17 646,0 tys. zł³⁴. W trakcie 2022 r. do realizacji wprowadzono cztery nowe zadania w Ministerstwie³⁵ i dziewięć nowych zadań w placówkach

³² Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. poz. 1394).

³³ 1. Realizacja nowego budynku siedziby MSZ. 2. Budowa Archiwum MSZ przy ulicy Tanecznej 67B w Warszawie. 3. Budowa i przebudowa ogrodzenia nieruchomości przy ul. Karmazynowej 1A w Warszawie. 4. Opracowanie dokumentacji projektowej i wykonanie robót budowlanych mających na celu zabezpieczenie pomieszczenia nr 201 w budynku MSZ przy al. J. Ch. Szucha 23 w Warszawie. 5. Przebudowa wartowni wraz ze zmianą sposobu użytkowania oraz z termomodernizacją budynku MSZ przy ul. Karmazynowej 1A. 6. Modernizacja zasilania energetycznego obiektów MSZ przy al. J. Ch. Szucha 23, al. J. Ch. Szucha 23 A w Warszawie polegającej na wykonaniu projektu przebudowy kabli nN, rozdzielnic oraz wymianie agregatu prądowłórczego Herkules D/VP 150 kVA na agregat prądowłórczy o mocy 630 kVA oraz wykonaniu tych prac. 7. Przebudowa 5 piętra i instalacji wod-kan.

³⁴ Z przeznaczeniem na: Adaptację nowej siedziby Ambasady RP w Bogocie, Przebudowę budynku Ambasady RP w Lizbonie w części dedykowanej Wydziałowi Konsularnemu, w zakresie zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz podniesienia funkcjonalności, wraz z zagospodarowaniem terenu, Odtworzenie i rewaloryzacja budynków przy 34 Portland Place i 73 New Cavendish Street w Londynie wraz z ich przebudową, Adaptację pomieszczenia piwnicznego Konsulatu Generalnego RP w Montrealu pod potrzeby serwerowni wraz z towarzyszącymi pracami modernizacyjnymi, Instalację systemu przeciwpożarowego w budynkach Ambasady w Paryżu, w tym hotel de Monaco, Adaptację nowej siedziby Ambasady RP w Ulan Bator, Valletta A - Adaptacja nowej siedziby Ambasady RP na Malcie, Pozostałe wydatki inwestycyjne (w tym planowane uruchomienie dwóch nowych placówek: Chartum A, Kinszasa A/ Kigali A). Ponadto zadanie pn. Adaptacja budynku po Wydziale Promocji Handlu i Inwestycji na nową siedzibę Instytutu Polskiego w Madrycie, realizowane w oparciu o wykorzystanie środków z dochodów gromadzonych na podstawie art. 163 ufp.

³⁵ Na ich realizację nie zaplanowano wydatków w ustawie budżetowej ze względu na limit wydatków na 2022 r. Były to inwestycje: 1. Budowa drogi wewnętrznej wraz ze zjazdem z drogi publicznej na terenie MSZ przy ul. Tanecznej 67, 2. Adaptacja pomieszczenia na potrzeby serwerowni ppoż i SZT., 3) Przebudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku MSZ przy ul. Tanecznej 67 B w Warszawie - część II, 4. Adaptacja

zagranicznych³⁶ (w tym m.in. z rezerwy celowej z przeznaczeniem na realizację inwestycji w Berlinie i Mińsku).

Na inwestycje wydatkowano w 2022 r. łącznie 142 296,6 tys. zł, co stanowiło 96,5% planu po zmianach (147 413,7 tys. zł) i 523,6% planu pierwotnego (27 175 tys. zł).

W ramach kwoty 142 296,6 tys. zł wydatkowano:

- 4960,0 tys. zł na 11 zadań w Ministerstwie. Z zaplanowanych 11 zadań zrealizowano w pełni trzy zadania, siedem częściowo, a jednego zadania nie zrealizowano,
- 137 336,6 tys. zł na 19 zadań w placówkach zagranicznych, z których zrealizowano w pełni 11 zadań, cztery częściowo, a czterech zadań nie zrealizowano.

Przyczynami niepełnej lub braku realizacji zadań, były m.in. wysokie koszty inwestycji i nieuregulowanie stanu prawnego własności gruntu, długotrwałe procedury przetargowe związane z wyłonieniem wykonawcy, brak zainteresowania firm przeprowadzeniem inwestycji i remontów w zakresie wskazanym przez MSZ.

(akta kontroli str. 1023-1026, 1523-1526)

W ramach wydatków na zakupy inwestycyjne w ustawie budżetowej zaplanowano kwotę 21 897,0 tys. zł na zakup sprzętu i urządzeń systemu zabezpieczeń technicznych, samochodów na potrzeby placówek zagranicznych i w kraju, rozbudowę infrastruktury serwerowej i zakupy oprogramowania. W trakcie roku plan zwiększono do kwoty 27 397,7 tys. zł. Łącznie na zakupy inwestycyjne wydatkowano 25 035,7 tys. zł, tj. 91,4% planu po zmianach.

(akta kontroli str. 1023-1041, 1446-1526, 1529-1532, 1558-1589)

Kontrola wykazała, że Biuro Administracji przy realizacji dwóch inwestycji przez Ministerstwo, składało wnioski o wydanie decyzji pozwolenia na budowę, które zawierały błędy formalne i merytoryczne, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1188-1252, 1335-1358)

W efekcie poniesionych w 2022 r. wydatków majątkowych w kwocie 167 332,3 tys. zł sfinansowano realizację 10 inwestycji remontowo – budowlanych w obiektach MSZ w kraju oraz 15 zadań inwestycyjnych w placówkach zagranicznych. Ponadto, dokonano zakupów sprzętu i urządzeń zabezpieczenia technicznego, teleinformatycznego podnoszącego niezawodność i bezpieczeństwo przesyłanych danych, licencji i oprogramowania, dokonano modyfikacji oprogramowania systemów konsularnych. Dokonano również rozbudowy infrastruktury serwerowej w centrali MSZ.

(akta kontroli str. 1023-1035, 1521-1526, 1583-1598)

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji części wydatków budżetu państwa w łącznej kwocie 35 860,8 tys. zł (bieżących – 31 246,4 tys. zł i majątkowych 4614,4 tys. zł) poniesionych w 2022 r. w Ministerstwie (dysponent

części parteru budynku magazynowo-biurowego MSZ przy ul. Tanecznej 73 w Warszawie na cele magazynowo-archiwalne i biurowe.

³⁶ Budowa nowej siedziby Ambasady RP w Republice Federalnej Niemiec, Dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych zlokalizowanych na parterze budynku Ambasady RP w Brasillii dla nowych potrzeb kadrowych, Zaprojektowanie i adaptacja budynku przy Richelieus Alle 10 na rezydencję Ambasadora oraz modernizację budynku pergolanki (Kopenhaga), Budowa siedziby Ambasady RP w Republice Białorusi z siedzibą w Mińsku przy ulicy Starowileński Trakt, Adaptacja przestrzeni poddasza budynku biurowego Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie do aktualnych potrzeb mieszkaniowych, Adaptacja przestrzeni na pokój biurowy w budynku Ambasady RP w Reykjaviku, Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych w budynku Ambasady RP w Tiranie w celu dostosowania do potrzeb Wydziału Konsularnego, Wykonanie okablowania sieciowego dla stanowisk "open space" w budynku Ambasady RP w Waszyngtonie, Instalacja systemów zabezpieczenia technicznego (SZT) w Ambasadzie RP w Wellington.

III stopnia). Próbę dobrano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowemu wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia. Próba wylosowana metodą monetarną (MUS) obejmowała 42 zapisy księgowe w kwocie 29 672,4 tys. zł, tj. 8,2% wydatków Ministerstwa. Uzupełniono ją o wydatki na kwotę 6188,4 tys. zł dobrane celowo. Łącznie objęta badaniem próba stanowiła 9,9% wydatków budżetu państwa w Ministerstwie oraz 1,3% wydatków budżetu państwa w części 45. W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że wydatków dokonywano do wysokości kwot ujętych w planie finansowym jednostki oraz zgodnie z umowami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek, kar lub opłat.

Badaniem w **zakresie prawidłowości stosowania procedur określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych** objęto jedno zamówienie udzielone w trybie przetargu nieograniczonego na *wykonanie usługi kompleksowej organizacji wydarzenia pn. Rada Ministerialna OBWE poprzez opracowanie koncepcji architektonicznej, jej zrealizowanie w postaci aranżacji i wyposażenia oraz udział w przeprowadzeniu wydarzenia*. Zamówienie zostało udzielone na kwotę 7830,3 tys. zł. W 2022 r. Ministerstwo (dysponent III stopnia) wydatkowało w ramach tego zamówienia 6590,7 tys. zł³⁷. W przypadku powyższego postępowania stwierdzono uchybienie polegające na przekazaniu Prezesowi UZP informacji o złożonych ofertach po terminie określonym w art. 81 ust. 1 upzp, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Badaniem objęto również trzy zamówienia, do udzielenia których nie zastosowano upzp z uwagi na wartość zamówienia, tj.:

- przygotowanie logotypu „Polska. Solidarność dla wolności” („Poland. Solidarity for Freedom”) w dwudziestu jeden wersjach językowych wraz z księgą znaku, na które wydatkowano kwotę 85,0 tys. zł;
- przygotowanie spotu promującego Polskę w kontekście Międzynarodowego Dnia Georóżnorodności w wersji angielskiej i polskiej o długości do dwóch minut, na które wydatkowano kwotę 126,1 tys. zł;
- zakup i dostawa 500 egzemplarzy albumów „Poland. Heritage and modernity” po angielsku, 500 egzemplarzy albumów „Olga Boznańska” w wersji polsko-angielskiej, 283 egzemplarze publikacji „Tamara Łempicka” w wersji angielskiej (wydanie nowsze i 118 egzemplarzy publikacji „Tamara Łempicka” w wersji angielskiej - wydanie starsze), na które wydatkowano kwotę 123,9 tys. zł.

Objęte kontrolą zamówienia zostały udzielone zgodnie z upzp i z zarządzeniem Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej nr 14 z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Ponadto ustalono, że MSZ wywiązało się z obowiązku publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień w 2022 r. oraz terminowo przekazało Prezesowi UZP, tj. do 1 marca 2023 r. sprawozdania o zamówieniach udzielonych w 2022 r.

(akta kontroli str. 1599-1604, 2539-2548, 2673-2678, 6409-6623, 7243-7252)

Kontrola NIK wykazała, że niejednolicie wprowadzano dane do rejestru umów prowadzonego w MSZ. W § 20 ust. 2 pkt 1 zarządzenia Nr 13 Ministra Spraw Zagranicznych z 23 kwietnia 2010 r. w sprawie umów cywilnoprawnych zawieranych

³⁷ Z przekazanej przez MSZ dokumentacji wynika, że wykonawca oczekuje z tytułu realizacji całości umowy zapłaty kwoty 8356,1 tys. zł brutto. Kwota powyżej 6590,7 tys. zł brutto będzie przedmiotem rozstrzygnięcia polubownego. Na dzień zakończenia czynności kontrolnych strony negocjowały kształt umowy o przeprowadzenie mediacji przed Sądem Polubownym przy Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

na potrzeby Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz placówek zagranicznych³⁸ określono, że w MSZ prowadzony jest rejestr umów. W ww. zarządzeniu nie wskazano, jakie dane i w jakim zakresie powinny być wprowadzone do rejestru. Rejestr prowadzony był w formie tabelarycznej i zawierał nagłówki: *Lp., Komparycja umowy, Przedmiot umowy, Data podpisania, Departament właściwy/osoba odpowiedzialna, Radca Prawny, Kwota umowy, Nr umowy, Osoba przesyłająca umowę do rejestracji.*

Badanie wykazało, że w rejestrze w dowolny sposób wprowadzano dane dotyczące zawieranych umów. I tak np.:

- w kolumnie *Przedmiot umowy* - w jednym przypadku wpisywano faktyczny przedmiot umowy, w innym zaś przypadku wpisywano np. aneks nr 1 do umowy BGD 1068/2016, czy aneks nr 2 do umowy BAZIC/0005/06/21, bez wskazania przedmiotu umowy,
- w kolumnie *Kwota umowy* - nie podawano kwoty umowy,
- w kolumnie *Kwota umowy* - podawano tylko kwotę umowy udzielonej dotacji bez określenia wkładu finansowego beneficjenta, a w przypadku innej umowy podawano kwotę umowy dotacji z kwotą wkładu własnego beneficjenta na realizację zadania.

(akta kontroli str. 136-220)

Dyrektor Generalny SZ (dalej: Dyrektor Generalny SZ) wyjaśnił, że (...) *w rejestrze dokonywano zapisów w zakresie przedmiotów umów i kwot. W przypadku przedmiotów umów - w odniesieniu do zawartych w 2022 r. aneksów do umów z lat poprzednich - przyjęto metodologię polegającą na zapisach odsyłających do właściwych rejestrów z lat poprzednich. Natomiast w przypadku kwot z uwagi na fakt, iż aneksy nie są samoistnymi umowami i w większości przypadków nie zawsze rodzą skutki finansowe - nie została ostatecznie wypracowana jednolita praktyka dotycząca ich ewidencjonowania. Informuję, że rejestr uzupełniony w zakresie kwot w przypadku wystąpienia pozycji aneks - zostanie uzupełniony bez zbędnej zwłoki.* Odnośnie kwoty dotacji wyjaśnił, że w rejestrze wpisano kwotę umowy, która obejmuje wartość dotacji jak i wkład własny, tj. w rejestrze ujęto całkowitą kwotę realizacji zadania publicznego.

(akta kontroli str. 125-135, 221-299)

Wydatki poniesione przez Ministerstwo (dysponenta III stopnia) **na energię elektryczną** z tytułu umów zawartych bezpośrednio przez MSZ za nieruchomości na terenie kraju wyniosły 2453,1 tys. zł (w tym 923,3 tys. zł na usługi dystrybucji energii elektrycznej) w 2021 r. i 2348,4 tys. zł (w tym 1038,1 tys. zł brutto na usługi dystrybucji energii elektrycznej) w 2022 r. Łączna wartość zwróconych wydatków przez podmioty, które wynajmowały albo użyczały powierzchnię od MSZ wyniosła 374,8 tys. zł w 2021 r. i 390,7 tys. zł w 2022 r.

Wydatki poniesione przez Ministerstwo (dysponenta III stopnia) na energię elektryczną, z tytułu umów zawartych przez właścicieli nieruchomości najmowanych przez Ministerstwo na terenie kraju wyniosły 504,3 tys. zł w 2021 r. i 432,5 tys. zł w 2022 r.

Dyrektor Generalny SZ przekazał, że w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczegółowych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej³⁹, Ministerstwo (dysponent III stopnia) podjęło następujące działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej: uwzględnianie montażu instalacji fotowoltaicznych w nowych opracowaniach dokumentacji projektowych oraz

³⁸ Dz. Urz. MSZ Nr 2, poz. 22.

³⁹ Dz. U. z 2023 r., poz. 269, ze zm.

przeprowadzenie audytu energetycznego w obiektach krajowych Ministerstwa w 2023 r. Ponadto Dyrektor Generalny SZ wskazał, że kontynuowane są wcześniej podjęte działania polegające na: sukcesywnej wymianie źródeł światła na energooszczędne typu LED; bieżącej instalacji automatycznych wyłączników światła (czujki ruchu) w strefach wspólnych (tj. korytarze, toalety, pomieszczenia socjalne); systematycznej wymianie wyeksploatowanych urządzeń elektrycznych na nowe o wyższej klasie energetycznej; ograniczeniu do niezbędnego minimum oświetlenia zewnętrznego budynków Ministerstwa; prowadzeniu cyklicznej akcji informacyjnej wśród pracowników MSZ, zachęcającej do wyłączania zbędnych źródeł energii (w formie ogłoszeń w intranecie oraz wiadomościach mailowych do sekretariatów biur i departamentów).

(akta kontroli str. 2475-2491, 2539-2548, 2554-2557)

Badanie wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej w 6 punktach poboru energii elektrycznej (dalej: PPE) zlokalizowanych w nieruchomościach MSZ wykazało, że wartość mocy umownej była wyższa od faktycznego wykorzystania mocy elektrycznej w poszczególnych okresach rozliczeniowych, tj.:

1. Dla PPE nr PL(...)8343 (taryfa B21) moc umowna przez cały 2022 r. wynosiła 700 kW, a moc pobrana wyniosła od 161 kW do 302 kW, co stanowiło od 23% do 43% wykorzystania mocy umownej.
2. Dla PPE nr PL(...)0492 (taryfa C21) moc umowna przez cały 2022 r. wynosiła 180 kW, a moc pobrana wyniosła od 61 kW do 79 kW (z wyjątkiem jednego miesiąca, w którym moc pobrana wyniosła 0 kW), co stanowiło odpowiednio od 34% do 44% wykorzystania mocy umownej.
3. Dla PPE nr PL(...)1997 (taryfa C21) moc umowna przez cały 2022 r. wynosiła 192 kW, a moc pobrana wyniosła od 50 kW do 80 kW, co stanowiło odpowiednio od 26% do 42% wykorzystania mocy umownej.
4. Dla PPE nr PL(...)2313 (taryfa C21) moc umowna przez cały 2022 r. wynosiła 450 kW, a moc pobrana wyniosła od 166 kW do 291 kW (z wyjątkiem jednego miesiąca, w którym moc pobrana wyniosła 0 kW), co stanowiło odpowiednio od 37% do 65% wykorzystania mocy umownej.
5. Dla PPE nr PL(...)2653 (taryfa C21) moc umowna przez cały 2022 r. wynosiła 163 kW, a moc pobrana wyniosła od 39 kW do 62 kW, co stanowiło od 24% do 38% wykorzystania mocy umownej.
6. Dla PPE nr PL(...)6759 (taryfa C21) moc umowna przez cały 2022 r. wynosiła 300 kW, a moc pobrana wyniosła od 114 kW do 134 kW, co stanowiło odpowiednio od 38% do 45% wykorzystania mocy umownej.

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że zużycie energii elektrycznej w 2022 r. jest ściśle związane z okresem pandemii, gdzie większa liczba pracowników pracowała zdalnie, co przekładało się na mniejsze zużycie energii. Wskazał również, że MSZ przeprowadzi analizę zapotrzebowania na moc umowną po przeprowadzeniu planowanego na 2023 r. audytu energetycznego. Ponadto poinformował, że zapotrzebowanie na energię elektryczną wzrośnie w 2023 r., na skutek planowanych inwestycji. Dyrektor Biura Administracji MSZ wyjaśnił, że *zapas mocy jest niezbędny w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego obiektów MSZ, w których cały czas prowadzone są remonty i inwestycje. Operator Systemu Dystrybucyjnego daje możliwość raz na rok (bez pokrycia kosztów) zmiany mocy umownej, należy jednak pamiętać, że nie zawsze tak będzie, gdyż może zaistnieć konieczność przebudowy pola szyn zbiorczych rozdzielnic, do których podłączone są przekładniki będące podstawowym elementem półpośredniego układu pomiarowego. Kolejną rzeczą jest dostosowanie aparatury rozdzielczej w tym zabezpieczeń, które muszą być dobrane do zmniejszonego obciążenia.* Wskazał również, że m. in. z uwagi na powyższe czynniki ostateczna decyzja o zmniejszeniu

mocy umownej zostanie podjęta po otrzymaniu wyników wspomnianego audytu energetycznego.

(akta kontroli str. 2481-2491, 2539-2548, 2558-2569, 2625-2630, 6624-7242)

Według danych przedstawionych przez MSZ na **działania promocyjno-reklamowe** w części 45 w 2022 r. wydatkowano łącznie 1473,8 tys. zł. Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji wydatków poniesionych w 2022 r. w Ministerstwie (dysponent III stopnia oraz dysponent główny), na próbie wydatków w wysokości 335,0 tys. zł, które stanowiły 22,7% wydatków Ministerstwa i 0,1% wydatków poniesionych w części 45. W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że wydatki dokonywano do wysokości kwot ujętych w planie finansowym jednostki oraz zgodnie z umowami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek, kar lub opłat.

Ponadto ustalono, że w związku ze sprawowaniem przewodnictwa Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie MSZ dokonało zakupów materiałów promujących polskie przewodnictwo w 2022 r. na łączną kwotę 181,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 9-36, 2539-2548, 2727-3139)

Kontrola wykazała także, iż z budżetu części 45 wydatkowano w 2022 r. środki w ramach czterech Porozumień zawartych z Telewizją Polską S.A.⁴⁰ na łączną kwotę 245 615,0 tys. zł. (tj. 9,1% wydatków części - 45), na podstawie art. 25 urit oraz art. 32 ust. 1 pkt 4, 6 i 7 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej⁴¹, m.in. na kształtowanie międzynarodowego wizerunku RP i wspieranie działań promujących polską gospodarkę, kulturę, język, turystykę, technikę i naukę realizowanych w ramach innych działów. Przedmiotem porozumień było:

- tworzenie programów telewizyjnych dla odbiorców za granicą pod nazwą Program Satelitarny TV Polonia,
- współfinansowanie tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego BELSAT TV,
- współdziałanie w zakresie tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego TVP Wilno,
- tworzenie programów telewizyjnych dla odbiorców za granicą: TV Polonia, TVP Wilno oraz TVP World.

Kontrola prawidłowości realizacji przez MSZ zadań określonych w porozumieniach wykazała nieprawidłowości, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 3140-6408, 8278-8279)

⁴⁰ 1. W dniu 31 grudnia 2010 r. zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministrem Spraw Zagranicznych a Telewizją Polską S.A. w sprawie tworzenia programów telewizyjnych dla odbiorców za granicą pod nazwą Program Satelitarny TV Polonia (dalej: Porozumienie nr 1). W dniu 1 września 2022 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień na rok 2022, a następnie 14 grudnia 2022 r. został zawarty Aneks nr 1 do Protokołu Uzgodnień na rok 2022. 2. W dniu 4 września 2018 r. zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministrem Spraw Zagranicznych a Telewizją Polską S.A. w sprawie współfinansowania tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego BELSAT TV (dalej: Porozumienie nr 2). W dniu 6 października 2022 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień na rok 2022, a następnie 13 grudnia 2022 r. został zawarty Aneks nr 1 do Protokołu Uzgodnień na rok 2022. 3. W dniu 21 marca 2019 r. zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministrem Spraw Zagranicznych a Telewizją Polską S.A. w sprawie współdziałania w zakresie tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego pod nazwą: „TVP Wilno” (dalej: Porozumienie nr 3). W dniu 1 września 2022 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień na rok 2022, a następnie 13 grudnia 2022 r. został zawarty Aneks nr 1 do Protokołu Uzgodnień na rok 2022. 4. W dniu 15 grudnia 2022 r. zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministrem Spraw Zagranicznych a Telewizją Polską S.A. w sprawie tworzenia programów telewizyjnych dla odbiorców za granicą: TV Polonia, TVP Wilno oraz TVP World (dalej: Porozumienie nr 4). W dniu 1 września 2022 r. do Porozumienia podpisano Protokół Uzgodnień na rok 2022, a następnie 13 grudnia 2022 r. został zawarty Aneks nr 1 do Protokołu Uzgodnień na rok 2022.

⁴¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2512, ze zm.

W załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2021 r. **nie wygasają z upływem roku** budżetowego⁴² w ramach części 45 uwzględniono kwotę 4524,4 tys. zł na realizację pięciu zadań. Wg stanu na 31 grudnia 2022 r. wydatkowano kwotę 3502,8 tys. zł na realizację czterech zadań. Niepełne wykorzystanie środków wynikało głównie z niezrealizowania jednego zadania z powodu wybuchu wojny na Ukrainie oraz z powodu wystąpienia różnic kursowych⁴³.

(akta kontroli str. 37-91, 7326-7337)

Kontrola wykazała, że w ramach wydatków niewygasających z upływem 2021 r. zostało zakupionych przez MSZ 200 sztuk komputerów⁴⁴, które zostały dostarczone 10 i 13 grudnia 2021 r.⁴⁵. Ustalono, że na dzień 30 marca 2023 r. pracownikom zostało wydanych łącznie 177 komputerów⁴⁶, a 18 służyło m.in. do obsługi spotkań, wideokonferencji. Pomimo upływu ponad 15 miesięcy od dostarczenia, pięć komputerów nie zostało wydanych pracownikom MSZ.

(akta kontroli str. 50, 53-91, 2690-2691, 2694-2708)

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił m.in., że *Przygotowanie zakupionego sprzętu komputerowego do wydania i instalacji na stanowiskach pracy użytkowników, to jest pracowników MSZ wymaga wykonania szeregu czynności konfiguracyjnych oraz przeprowadzania testów (...). Planując zakup 200 sztuk komputerów przenośnych dokonano analizy potrzeb i uwzględniono (...) potrzebę zachowania rezerwy sprzętowej celem obsługi organizowanych przez MSZ konferencji oraz obsługi innych pilnych niezaplanowanych zdarzeń (...). Mając na uwadze powyższe, z ogólnej liczby zakupionych komputerów LenovoT14 wydzielono 18 komputerów stanowiących rezerwę sprzętową (...). Z uwagi na uwarunkowania zewnętrzne spowodowane pandemią COVID-19, hybrydowym trybem pracy pracowników MSZ, jak również nieobecnością w pracy spowodowaną chorobą COVID-19, w wielu przypadkach ustalone pierwotnie terminy przekazania/wymiany sprzętu nie mogły być dotrzymane i musiały ulec przełożeniu (...). Wnioski użytkowników dotyczące wymiany komputerów są gromadzone w systemie elektronicznym i są realizowane w oparciu o m.in. kolejność składania wniosków, stopień ich pilności i zakres zadań na danym stanowisku (...). Dodatkowo wyjaśnił, że niewydawanie komputerów wynikało m.in. z czynników technicznych związanych z konfiguracją czytnika linii papilarnych, który nie współpracował z systemami używanymi w MSZ oraz prowadzonego równocześnie procesu migracji systemów operacyjnych z Windows 7 do Windows 10, a problemy te zostały rozwiązane pod koniec marca 2023 r.*

(akta kontroli str. 46-49, 2692-2613, 2709-2714)

Zobowiązania w części 45 na koniec 2022 r. wyniosły 309 755,8 tys. zł i były wyższe o 41,3% niż kwota zobowiązań na koniec 2021 r. (219 145,5 tys. zł). Największy udział miały zobowiązania z tytułu składek do organizacji międzynarodowych (261 688,6 tys. zł) oraz z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i składek na

⁴² Dz. U. poz. 2407.

⁴³ Nie zostało zrealizowane zadanie Przeprowadzenie audytu, inwentaryzacji i analizy formalno-prawnej budowy Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego – Dom Polski we Lwowie na kwotę 1018,0 tys. zł. W przypadku zadania Budowa siedziby Ambasady RP w Republice Białorusi w Mińsku przy ul. Starowileński Trakt wydatkowano kwotę 368,4 tys. zł, tj. o 3,6 tys. zł niższą z powodu różnic kursowych.

⁴⁴ Umowa Nr 2021/012/MSZ z 28 lipca 2021 r. zawarta z Centrum Obsługi Administracji Rządowej Instytucja Gospodarki Budżetowej na kwotę 1431,5 tys. zł. We wniosku jako cel zakupu wskazano, że zakup sprzętu komputerowego wynika z konieczności uzupełnienia lub wymiany sprzętu dotychczas eksploatowanego. Jest również odpowiedzią na wnioski składane do Biura Informatyki i Telekomunikacji przez komórki organizacyjne o wymianę sprzętu eksploatowanego przez pracowników tych komórek. Zakup komputerów przenośnych w ilości 200 sztuk, wynika z konieczności kontynuacji wymiany eksploatowanych od 2015 r. komputerów.

⁴⁵ Zapłaty za dostawę komputerów dokonano w styczniu 2022 r. ze środków niewygasających.

⁴⁶ Tj. z 200 komputerów rozdysponowano: dziewięć w styczniu – marcu 2022 r., 41 w kwietniu - czerwcu 2022 r., 32 w lipcu – wrześniu 2022 r., 40 w październiku - grudniu 2022 r., a 55 w styczniu - marcu 2023 r.

ubezpieczenia społeczne (31 594,9 tys. zł). Zobowiązania wymagalne na koniec 2022 r. nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 2431-2474, 2510-2536, 2570-2612)

Kontrola wykazała, że pracownicy Biura Finansów w MSZ, w ramach wykonywania **nadzoru i kontroli przez dysponenta** i dysponenta części budżetowej na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ufp, zapewнили w trakcie całego roku monitorowanie poziomu wykonania wydatków, z wyjątkiem sprawowania nadzoru nad wydatkami, które dotyczyły nieprawidłowości opisanych w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2133-2140, 2410-2430, 2650-2672)

W wystąpieniu pokontrolnym z 13 kwietnia 2021 r. nr KAP.410.001.07.2021 skierowanym do Ministra Spraw Zagranicznych po kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r., NIK sformułowała dwa wnioski pokontrolne, w których wniosła o:

1. Rzetelne dokonywanie przeglądu dokumentacji znajdującej się w zasobach MSZ przed przystąpieniem do realizacji inwestycji.
2. Dokonywanie analizy kosztów wysyłek paczek przez przewoźników oferujących usługi związane z wysyłką paczek do placówek zagranicznych, w szczególności do krajów Unii Europejskiej.

Badanie sposobu realizacji wniosków pokontrolnych wykazało, że wnioski zostały zrealizowane. W celu ich realizacji została znowelizowana instrukcja w sprawie spedycji logistycznej⁴⁷, która zawiera regulacje dotyczące obowiązku uwzględnienia przez komórki organizacyjne zlecające wysyłkę, alternatywnych dostępnych w MSZ sposobów ekspediowania przesyłek. Badanie wykazało, że przed dokonywaniem wysyłek sporządzano analizę i porównanie kosztów wysyłek oferowanych przez Poczta Polska i DHL oraz innych przewoźników⁴⁸.

Odnosnie realizacji wniosku dotyczącego sprawdzania dokumentacji związanej z realizacją inwestycji Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że Biuro Administracji wystąpiło pismem z 24 marca 2022 r. do Biura Inwestycji (dalej: BI) z prośbą o przeprowadzenie przeglądu dokumentów znajdujących się w Kancelarii BI, w celu weryfikacji czy na stanie BI znajdują się dokumenty, które mogą być niezbędne do dalszego procedowania zadań będących od 1 kwietnia 2022 r. w kompetencjach BA. Dokumenty, które znajdowały się w kompetencjach zostały przekazane z Kancelarii Tajnej BI do BA przełomie kwietnia i maja 2022 r. Ponowny przegląd materiałów niejawnych dla Biura Administracji przeprowadzono w styczniu 2023 r.

(akta kontroli str. 419-487)

Kontrola wykazała, że ww. wystąpienie pokontrolne NIK nie zostało udostępnione na stronach internetowych MSZ, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 300-302)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pracownicy Biura Administracji nierzetelnie przygotowali i złożyli wnioski o wydanie pozwoleń na budowę dotyczących dwóch inwestycji krajowych, co skutkowało wydłużeniem procesu uzyskania pozwolenia na budowę o trzy miesiące, a tym samym całego procesu realizacji inwestycji. I tak:

⁴⁷ Zarządzenie Nr 5 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji w sprawie spedycji logistycznej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (Dz. Urz. MSZ z 2022 r. Nr 41).

⁴⁸ Umowa z 15 grudnia 2022 r. BPZZ-809/2022 na sporządzenie 5 000 egzemplarzy torby bawełnianej za kwotę 89,2 tys. zł. Torby miały zostać wysłane do 165 placówek zagranicznych.

- w przypadku inwestycji *Przebudowa wartowni wraz ze zmianą sposobu użytkowania oraz z termomodernizacją budynku MSZ przy ul. Karmazynowej 1A*, po złożeniu 15 czerwca 2022 r. wniosku o wydanie pozwolenia na budowę w formie decyzji, Wojewoda Mazowiecki zwracał się o uzupełnienie dokumentacji (np. o przedłożenie uwierzytelnionych pełnomocnictw, podpisanie przedłożonych dokumentów). W efekcie BA pismem z 29 lipca 2022 r. zwróciło się do Wojewody o zwrot przekazanej dokumentacji i ponownie złożyło wniosek 22 września 2022 r. Decyzja została wydana 18 października 2022 r.,

- w przypadku inwestycji *Adaptacja części parteru budynku magazynowo-biurowego MSZ przy ul. Tanecznej 73 w Warszawie na cele magazynowo-archiwalne i biurowe*, po złożeniu 10 sierpnia 2022 r. wniosku o pozwolenie na budowę, Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy zwracało się dwukrotnie o usunięcie braków formalnych i nieprawidłowości w przedłożonej dokumentacji (np. o dołączenie do wniosku oryginału lub kopii pełnomocnictwa udzielonego dyrektorowi Biura Administracji do występowania przed organami samorządowymi, uzupełnienie przedłożonego projektu budowlanego o ekspertyzy techniczne), które w efekcie zostały usunięte 21 października 2022 r., a decyzję o pozwoleniu na budowę BA otrzymało 21 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 1024-1030, 1158-1252, 1335-1358)

Dyrektor BA wyjaśnił, że w przypadku inwestycji dotyczącej przebudowy wartowni dokumenty zostały podpisane podpisem elektronicznym, będące uzupełnieniem formalnym do złożonego wcześniej wniosku, przez osobę zastępującą dyrektora BA, która nie była umocowana prawnie w przedmiotowej sprawie. W przypadku inwestycji związanej z adaptacją budynku wskazał, że załączono kopię pełnomocnictwa dyrektora BA poświadczoną za zgodność z oryginałem przez osobę inną niż przewiduje Kodeks Postępowania Administracyjnego. W dokumentacji projektowej nie uwzględniono wszystkich wskazań zawartych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴⁹ oraz w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego⁵⁰. Należy dodać, że usterki i nieprawidłowości formalne w złożonym wniosku oraz w załączonej do niego dokumentacji projektowej zostały poprawione i uzupełnione, po czym została uzyskana prawomocna decyzja o pozwoleniu na budowę, co umożliwiła przeprowadzenie postępowania przetargowego, a następnie robót budowlanych przedmiotowej inwestycji.

(akta kontroli str. 1328-1363)

W ocenie NIK, złożona dokumentacja była niestarannie przygotowana, co przedłużyło proces wydawania decyzji dotyczących pozwoleń na budowę i tym samym proces realizacji inwestycji. Należy dodać, iż w przypadku inwestycji *Przebudowa wartowni*, NIK stwierdziła w 2021 r. opóźnienie jej realizacji o trzy miesiące. Biorąc pod uwagę opóźnienia powstałe w 2022 r. proces realizacji inwestycji opóźnił się o kolejne trzy miesiące w stosunku do przyjętych założeń.

2. Przewlekłe prowadzono działania związane z rozwiązaniem umowy dotacji na realizację zadania *Remont Domu Polskiego im. Gen. W. Sikorskiego w Glasgow*.

Ustalono, że w dniu 22 marca 2022 r. została zawarta umowa nr 37/2021/DWPPG/M2 ze *Stowarzyszeniem Wspólnota Polska* na kwotę 235,0 tys. zł na realizację ww.

⁴⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1225.

⁵⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 1679.

zadania⁵¹. Zgodnie z § 15 ust. 1 i 2 umowy, umowa mogła być rozwiązana na mocy porozumienia stron w przypadku okoliczności, za które strony nie ponoszą odpowiedzialności, w tym przypadku siły wyższej, które uniemożliwią wykonanie umowy. W przypadku rozwiązania umowy w trybie określonym w ust. 1, skutki finansowe i ewentualny zwrot środków finansowych strony określają w protokole. Pismem z 27 września 2022 r. Stowarzyszenie poinformowało MSZ, że nie jest w stanie zrealizować ww. zadania. Protokół z rozliczenia umowy dotacji został sporządzony 20 grudnia 2022 r., a porozumienie o rozwiązaniu umowy dotacji zostało zawarte 23 grudnia 2022 r., tj. trzy miesiące po powiadomieniu przez Stowarzyszenie o rezygnacji z realizacji zadania (Stowarzyszenie 19 grudnia 2022 r. dokonało zwrotu dotacji w kwocie 235,0 tys. zł i 0,5 tys. zł odsetek z tytułu przychodów od kwoty przyznanej dotacji).

(akta kontroli str. 508-554, 740-744)

Dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą wyjaśnił, że w piśmie Stowarzyszenia z 27 września 2022 r. nie wskazano trybu zmiany, rozwiązania ani rozliczenia dotacji, w związku z czym pismem z 4 października 2022 r. poproszono o przesłanie stanowiska odnośnie zawartej umowy, a w odpowiedzi z 10 października 2022 r. Stowarzyszenie zwróciło się zawarcie porozumienia o rozwiązaniu umowy dotacji. Przez kolejnych kilka tygodni drogą mailową oraz telefonicznie uzgadniano treść porozumienia o rozwiązaniu umowy oraz protokołu rozliczenia.

(akta kontroli str. 729-739)

W ocenie NIK proces uzgadniania porozumienia i protokołu ze Stowarzyszeniem był prowadzony przewlekle, przez blisko trzy miesiące. Skutkiem tego niewykorzystane środki finansowe na realizację zadania były od września do grudnia 2022 r. (we wrześniu było już wiadomo, że Stowarzyszenie zrezygnowało z realizacji zadania) w posiadaniu Stowarzyszenia. W przypadku wcześniejszego zawarcia porozumienia i tym samym wcześniejszego zwrotu niewykorzystanej dotacji, MSZ mogłoby wykorzystać niewykorzystaną dotację na inne cele lub dokonać jej blokady.

3. Niedokonaniu przez dysponenta cz. 45 blokady niewykorzystanych środków w kwocie 86,7 tys. zł, co było nierzetelne. Było to spowodowane nieprzekazaniem przez Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą (dalej: DWPPG) do Biura Finansów informacji o niewykorzystaniu ww. środków.

Kontrola wykazała, że w 2022 r. w ramach konkursu *Współpraca z Polonią i Polakami za Granicą – Infrastruktura Polonijna 2022*, trzy podmioty w kwietniu i maju 2022 r. poinformowały MSZ o odstąpieniu od podpisania umów dotacji na łączną kwotę 1520,0 tys. zł. W związku z powyższym do realizacji projektów wybrano z listy rezerwowej pięć projektów, na które przyznano dotacje na łączną kwotę 1433,3 tys. zł⁵² (tj. w kwocie niższej o 86,7 tys. zł od przewidzianej na realizację trzech umów dotacji, do których podpisania nie doszło).

(akta kontroli str. 9-36, 326-339, 414-418, 501-504)

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że kwota 86,7 tys. zł nie została wykorzystana, ponieważ była zbyt niska na sfinansowanie kolejnego na liście rezerwowej projektu z rekomendowaną kwotą dotacji w wysokości 300,0 tys. zł. Wskazał ponadto, że wniosek o dokonanie blokady nie został złożony, ponieważ dopuszczana była

⁵¹ Zgodnie z warunkami umowy Stowarzyszenie zawiera z partnerem lokalnym (wymienionym w ofercie realizacji zadania) umowę, która określa zasady współpracy, zadania i obowiązki stron zasady finansowania zadania.

⁵² Umowy z listy rezerwowej: z 21.06.2022 r. (3/2022/DWPPG) na kwotę 300,0 tys. zł, umowa z 6.06.2022 r. (44/2022/DWPPG) na kwotę 300,0 tys. zł, z 18.07.2022 r. (7/2022/DWPPG) na kwotę 150,0 tys. zł, umowa z 9.06.2022 r. na kwotę 460,0 tys. zł, umowa z 18.07.2022 r. (6/2022/DWPPG).

możliwość, że w ciągu roku budżetowego któryś z podmiotów zwróci część środków (w przypadku odstąpienia od realizacji zadania).

(akta kontroli str. 125-133)

Zdaniem NIK, MSZ powinien niezwłocznie zablokować niewykorzystaną kwotę dotacji, zwłaszcza, że ostatnia umowa dotacji z podmiotem z listy rezerwowej została zawarta w lipcu 2022 r.

4. Na stronie BIP MSZ nie opublikowano wyników kontroli przeprowadzonych w MSZ przez podmioty zewnętrzne oraz wyników kontroli przeprowadzanych przez MSZ w jednostkach podległych i nadzorowanych, co stanowiło naruszenie art. 8 ust. 3 udip.

(akta kontroli str. 300-306)

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że *Dokumenty wynikowe poszczególnych kontroli, przeprowadzonych w Ministerstwie oraz w jednostkach podległych i nadzorowanych przez podmioty zewnętrzne, co do zasady są publikowane na stronach podmiotowych BIP organów, które je przeprowadziły, a tym samym nie istnieje potrzeba dublowania zadań i zamieszczenia ich dodatkowych kopii na stronie BIP MSZ. Dodął ponadto, że na stronach BIP MSZ są publikowane dokumenty zawierające m.in. efekty kontroli przeprowadzonych przez Ministerstwo (dokumentacja kontroli zarządczej). Dokumenty wynikowe poszczególnych kontroli przeprowadzonych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych traktowane są jako dokumenty stricte wewnętrzne i jako takie nie są publikowane w BIP. Wskazał, że (...) Decyzję w niniejszej sprawie podjął Minister Spraw Zagranicznych (...), stojąc na stanowisku, że szerokie upublicznienie treści tych dokumentów (opisujących strukturę i sposób ich funkcjonowania podlegających MSZ jednostek, jak również zawierających inne potencjalnie wrażliwe informacje, jest niepożądane z perspektywy zadań realizowanych przez MSZ (...).*

(akta kontroli str. 125-133)

W ocenie NIK z art. 8 ust. 3 udip, jednoznacznie wynika obowiązek zamieszczenia na stronie BIP dokumentacji przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpień, stanowisk, wniosków i opinii podmiotów ją przeprowadzających⁵³. Odnośnie kontroli przeprowadzonych w placówkach zagranicznych, zdaniem NIK, nic nie stoi na przeszkodzie, aby były zamieszczane wyniki kontroli przeprowadzanych w Instytutach polskich i ośrodkach kultury polskiej, tj. placówkach prowadzących działalność związaną z upowszechnianiem kultury i tradycji polskiej.

5. Komórki organizacyjne MSZ nierzetelnie prowadziły nadzór nad wykorzystaniem dotacji udzielonych na realizację zadań i projektów. Zasady nadzoru nad realizacją projektów finansowanych z dotacji celowych określone zostały w zawieranych umowach. Zgodnie z § 11 umów, MSZ sprawuje kontrolę prawidłowości wykonania zadania publicznego przez zleceniobiorcę, w tym wydatkowania przekazanej dotacji. Kontrola może być przeprowadzana w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu. Ponadto w § 11 ust. 7 i 8 umów wskazano, że realizacja umowy będzie podlegać monitoringowi MSZ (...), który może polegać m.in. na wizytacjach przedstawicieli MSZ w trakcie realizacji zadania publicznego lub żądaniu od Zleceniobiorcy informacji dotyczących postępów i stanu realizacji zadania publicznego. Jednocześnie zobowiązano beneficjenta do przesyłania na koniec każdego kwartału pocztą elektroniczną krótkiej informacji na temat stanu/postępów realizacji zadania, w tym informacji o zrealizowanych płatnościach i przekazanych do partnera polonijnego/beneficjenta transzach środków otrzymanych z dotacji (§ 9 ust. 11 umów)⁵⁴.

⁵³ Takie stanowisko zajęło Kolegium Najwyższej Izby Kontroli w Uchwałach nr 56/2022 i 57/2022 z 14 grudnia 2022 r.

⁵⁴ Dotyczy umów zawieranych przez DWPPG.

a) Kontrola NIK wykazała, że w ramach sprawowanej przez MSZ kontroli nad realizacją zadań w dniach 23-27 maja 2022 r. czterech pracowników DWPPG przeprowadziło monitoring w formie wizytacji w Wielkiej Brytanii⁵⁵. Ustalono, że:

- w przypadku projektu w Manchesterze monitorowano zadanie, na które jeszcze nie została zawarta umowa, ponieważ umowa na realizację tego zadania została zawarta 9 czerwca 2022 r.,
- w przypadku zadań realizowanych w Glasgow i Coventry nie zostały jeszcze wydatkowane środki finansowe na ich realizację. W karcie z monitoringu zadania w Coventry podano, że projekt jest na wczesnym etapie realizacji i prowadzone są działania w celu wyboru wykonawców⁵⁶, a w karcie monitoringu zadania w Glasgow podano, że wykonawca robót aktualizuje plany usytuowania windy i schodów i dopracowuje dokumentację architektoniczną (zadanie w Glasgow nie zostało zrealizowane i w grudniu 2022 r. została zwrócona cała kwota dotacji),
- w przypadku zadania realizowanego w Nottingham, ww. monitoring wykazał, że zostały wykonane częściowo jedne roboty budowlane (wymiana kostki brukowej) z czterech robót objętych dofinansowaniem (pozostałe trzy dotyczyły remontu piwnic, remontu kuchni i wymiany drzwi).

(akta kontroli str. 511-725, 751-829,1015)

Na pytanie jakie były przyczyny przeprowadzenia w ramach monitoringu wizytacji w Manchesterze, Dyrektor DWPPG wyjaśnił, że *W Manchesterze przeprowadzono rozmowy z przedstawicielami Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie oraz Polskiej Misji Katolickiej w Manchesterze nt. zakresu i harmonogramu realizacji zadania, które uzyskało decyzję o dofinansowaniu z listy rezerwowej w maju br. (...) Partner jest gotowy do wykonania zadania do końca grudnia br., po uwzględnieniu niewielkich zmian w zakresie prac remontowych, które zgłosi w następnym tygodniu. Zespół monitorujący zweryfikował również rezultaty dofinansowanego w 2020 r. projektu 57/2020 pn. „Prace remontowo-renowacyjne dachu kościoła pw. Miłosierdzia Bożego w Manchester (Anglia).* Odnośnie zadań realizowanych w Nottingham, Glasgow i Coventry wskazał, że dotacje z MSZ zostały przekazane na konto dotowanego (Stowarzyszenie Wspólnota Polska) po podpisaniu umów dotacyjnych, a monitoringi przeprowadzane są w miejscach realizacji projektu w ciągu całego roku.

(akta kontroli str. 488-492)

W ocenie NIK, przeprowadzenie w ramach monitoringu wizytacji w Wielkiej Brytanii przez czterech pracowników MSZ było niecelowe, w sytuacji, kiedy nie była jeszcze zawarta umowa na realizację jednego zadania (w Manchesterze), a pozostałe zadania znajdowały się w początkowej fazie ich realizacji. Wyjazdy w czasie, gdy nie został wybrany wykonawca prac w ramach zadania, czy też nie zostały poniesione wydatki na ich realizację są mało efektywne.

Zdaniem NIK, głównym celem przeprowadzania wizyt monitoringowych wskazanym w umowie jest kontrola prawidłowości realizacji projektu, w tym wydatkowania

⁵⁵ Badanie przeprowadzono na próbie czterech monitoringów (na realizację zadań w Manchesterze, Nottingham, Coventry i w Glasgow) z 30 przeprowadzonych przez DWPPG. Monitoring został przeprowadzony przez Wicedyrektora DWPPG, Naczelnika DWPPG oraz dwóch pracowników DWPPG - opiekunów zadań. We wniosku o wystawienie delegacji zagranicznej podano, że celem jest udział w uroczystości otwarcia nowej siedziby Domu SPK w Edynburgu i spotkanie z Polonią oraz przeprowadzenie monitoringu czterech projektów realizowanych bądź zrealizowanych na terenie Wielkiej Brytanii, spotkania z Polonią w Manchesterze i Coventry gdzie będą realizowane projekty w roku bieżącym. Monitoring realizacji zadań w Glasgow i Manchesterze był przeprowadzony przez czterech pracowników, w Nottingham przez dwóch pracowników, w Coventry przez dwóch pracowników. Łączne koszty delegacji pracowników MSZ wyniosły 23,4 tys. zł (bez uwzględnienia kosztów paliwa za przejechanie nie mniej niż 359,8 km samochodami Konsulatu obsługujących pracowników DWPPG w trakcie monitoringu).

⁵⁶ Zgodnie z ofertą realizacja zadania miała polegać na przeprowadzeniu badania budynku pod m.in. kątem występowania azbestu, kosztorysu usunięcia azbestu, wymiany okien i drzwi. Ze sprawozdania końcowego realizacji projektu wynika, że za wszystkie prace zapłacono w grudniu 2022 r.

przekazanej dotacji, a nie udział w spotkaniu z Polonią. DWPPG powinien racjonalnie planować wyjazdy związane z nadzorem nad realizacją zadań finansowanych ze środków dotacji i przeprowadzać wizyty monitoringowe wówczas, kiedy na bieżąco można ocenić efekty związane z realizacją zadań, a wtedy wyjazdy można byłoby połączyć ze spotkaniami z Polonią.

b) Pracownicy DWPPG nie żądali od beneficjentów uzupełnienia przesyłanych informacji o zrealizowanych płatnościach i przekazanych do partnera/beneficjenta transzach środków otrzymanych z dotacji, pomimo takiego obowiązku wskazanego w § 9 ust. 11 zawieranych umów.

(akta kontroli str. 511-529, 555-574, 608-626, 669-688, 779-786, 834-836)

Odnosnie informacji otrzymywanych od beneficjenta Dyrektor DWPPG wyjaśnił, że kwartalne informacje nie zawierały informacji o zrealizowanych płatnościach, tylko o postępie realizacji projektu. Na podstawie informacji otrzymywanych na roboczo w ciągu roku od koordynatorów projektów uzyskane zostały informacje, iż Stowarzyszenie realizuje każdorazowo płatność po zakończeniu przedstawieniu przez partnera/beneficjenta rachunków/faktury.

(akta kontroli str. 830-842)

Zdaniem NIK w zawieranych umowach jednoznacznie wskazano jakie informacje ma przekazywać beneficjent w trakcie realizacji zadania dofinansowanego ze środków dotacji, a brak takich informacji wskazuje na brak odpowiedniego nadzoru przez MSZ nad sporządzaniem i przesyłaniem właściwych informacji przez beneficjentów, do czego byli oni zobowiązani na podstawie § 9 ust. 11 umów,

c) Ustalono, że wyniki przeprowadzonych monitoringów nie zostały przesłane do beneficjentów⁵⁷, co było niezgodne z § 11 ust. 13 umów zawartych na zadania realizowane w Wielkiej Brytanii i § 11 ust. 9 umów zawartych na prowadzenie Regionalnych Ośrodków Debaty Międzynarodowej (dalej: RODM) w Polsce, które stanowią, że o wynikach kontroli i monitoringu MSZ poinformuje Zleceniobiorcę, a w przypadku stwierdzenia uchybień lub nieprawidłowości w realizacji umowy, przekaże mu wnioski i zalecenia, mające na celu ich usunięcie.

(akta kontroli str. 511-529, 555-574, 608-626, 669-688, 757-778, 854-885, 941-961)

Szef Służby Zagranicznej wyjaśnił, że w efekcie wizyt monitorujących w RODM nie stwierdzono uchybień lub nieprawidłowości uzasadniających konieczność przekazania zleceniobiorcom wniosków i zaleceń. Opinie odnośnie formy realizacji działań przez RODM przedstawiane są ustnie podczas wydarzeń lub w formie telefonicznej. Dyrektor DWPPG wyjaśnił, że w przypadku monitoringu realizacji projektu w Manchesterze odbywał się on w obecności beneficjenta (wiceprezesa Fundacji), który uczestniczył w rozmowach i ustaleniach dotyczących zakresu, harmonogramu oraz budżetu zadania, będących podstawą do zawarcia umowy dotacji. W odniesieniu do projektu realizowanego w Coventry, Dyrektor DWPPG podał, że informację o wynikach przekazano ustnie.

(akta kontroli str. 1007-1008, 2684-2689)

W ocenie NIK zgodnie z treścią zawieranych umów MSZ jest obowiązane poinformować o wynikach monitoringu, niezależnie o tego, czy stwierdzono nieprawidłowości.

W związku z tym obowiązek poinformowania o wynikach monitoringu nie został spełniony w odniesieniu do projektów realizowanych w Manchester i Coventry.

⁵⁷ Badaniem objęto cztery monitoringi przeprowadzone przez DWPPG na realizację zadań w Anglii oraz 17 monitoringów przeprowadzonych przez Akademię Dyplomatyczną związanych z prowadzeniem Regionalnych Ośrodków Debaty Międzynarodowej.

6. Kontrola wykazała, że pracownicy Akademii Dyplomatycznej (komórka organizacyjna MSZ, dalej: AD) nierzetelnie sporządzili sprawozdania z delegacji służbowych⁵⁸.

Wymóg sporządzania sprawozdań z podróży służbowych został określony w załączniku nr 3 do zarządzenia Nr 9 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie podróży służbowych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i placówkach zagranicznych. Sprawozdanie z podróży służbowej powinno zawierać: imię i nazwisko, stanowisko/stopień służbowy, miejsce i termin, cel podróży/zadania jakie miały być osiągnięte, inne osoby uczestniczące w podróży służbowej, osoby z którym nawiązano kontakt, wykonanie celu podróży/zadania - szczegółowy opis, wnioski.

(akta kontroli str. 749-750, 757-778, 830-833, 1599-1604)

Badanie 17 sprawozdań z podróży służbowych sporządzonych przez pracowników AD wykazało, że nie zawierały one wszystkich wymaganych elementów, gdyż:

- w dwóch sprawozdaniach nie podano stanowiska służbowego pracowników AD,
- w 17 sprawozdaniach podano cel podróży, nie podano natomiast jakie zadania miały być zrealizowane w ramach wyjazdu,
- w siedmiu sprawozdaniach nie wymieniono osób, z którymi nawiązano kontakt,
- w siedmiu sprawozdaniach nie zawarto wniosków.

(akta kontroli str. 849-870)

Szef Służby Zagranicznej MSZ wyjaśnił m.in., że brak wypełnienia niektórych punktów z 17 przekazanych sprawozdań z podróży stanowił przeoczenie poszczególnych pracowników – pracownicy zostaną uczuleni na konieczność ścisłego stosowania schematu określonego w ww. załączniku. Ponadto wskazał, że sprawozdania z podróży służbowych należy traktować jako sprawozdanie z przeprowadzonego monitoringu, bowiem w MSZ nie opracowano wzoru karty/kwestionariusza monitoringu, że względu na brak określenia wymogu w przepisach wewnętrznych MSZ. Dyrektor Generalny SZ wskazał, że *W sytuacjach, w których delegacja służbowa pracownika Akademii Dyplomatycznej wiązała się z monitoringiem działania realizowanego w ramach dotacji w konkursie „Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2022-2024”, jeśli wnioski sformułowane w sprawozdaniu wskazywałyby na uchybienia w realizacji umowy (...) podlegają one analizie przez Wydział Promocji Wiedzy o polityce zagranicznej AD i są przekazywane dotowanym.*

(akta kontroli str. 843-848, 1599-1604)

Zdaniem NIK sprawozdania z podróży służbowych powinny być sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 3 do zarządzenia nr 9 w sprawie podróży służbowej. Brak wszystkich elementów, które powinny być opisane, świadczy o nierzetelnym sporządzaniu sprawozdań przez pracowników oraz niepełnym nadzorze w tym zakresie. Sporządzone sprawozdania z podróży służbowych, które są jednocześnie sprawozdaniem z monitoringu nie zawierały podstawowych informacji związanych z realizacją projektów⁵⁹. Taki sposób dokumentowania

⁵⁸ Delegacje służbowe związane były z prowadzeniem monitoringu projektów na prowadzenie Regionalnych Ośrodków Debaty Międzynarodowej. Badaniem objęto wszystkie sporządzone 17 sprawozdań z delegacji służbowych związanych z udzieleniem dotacji dla RODM.

⁵⁹ W sprawozdaniach jako cel podróży podawano np. udział w Łódzkiej Akademii Dyplomacji organizowanej przez RODM w Łodzi, uczestnictwo w roli prelegenta na wydarzeniu organizowanym przez RODM w Lublinie, udział p. Ambasador w seminarium poświęconym tematyce charakterystyki na placówce, udział w uroczystym otwarciu Lubelskiej Szkoły Dyplomacji - wygłoszenie wykładu inauguracyjnego, udział w spotkaniu Szefa Służby Zagranicznej nt. aplikacji dyplomatyczno-konsularnej oraz możliwości kariery w MSZ, udział w spotkaniu RODM w celu podsumowania działalności sieci RODM w 2022 r., wymiana wiedzy i doświadczenia, prezentacja regionu (w wyjeździe tym organizowanym przez RODM w Rzeszowie w Łańcucie wzięło udział pięciu pracowników AD w okresie 6-8 grudnia 2022 r., a sprawom merytorycznym poświęcono łącznie pięć godzin w ciągu tych trzech dni).

wyników przeprowadzonego monitoringu w znikomym zakresie spełniał główny cel określony w § 11 umowy jakim jest kontrola prawidłowości wykonywania projektu przez beneficjenta, w tym wydatkowania przekazanej dotacji. Należy dodać, że inne komórki MSZ, które udzielały dotacji, opracowały dla własnych potrzeb kwestionariusze/karty monitoringu, w których zawarto oceny realizowanych projektów, inne zdarzenia związane z realizacją projektów czy zadań finansowanych ze środków dotacji.

7. W przypadku jednego zamówienia publicznego, informację o złożonych ofertach przekazano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych dziewięć dni po terminie określonym w art. 81 ust. 1 upzp.

W przeprowadzonym przez MSZ postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego Wykonanie usługi kompleksowej organizacji wydarzenia pn. Rada Ministerialna OBWE poprzez opracowanie koncepcji architektonicznej, jej zrealizowanie w postaci aranżacji i wyposażenia oraz udział w przeprowadzeniu wydarzenia, w wyniku którego zawarto umowę nr BPZZ 649/2022 z dnia 27 października 2022 r., otwarcie ofert nastąpiło 27 września 2022 r. MSZ przekazał Prezesowi UZP informacje o złożonych ofertach w dniu 13 października 2022 r., tj. dziewięć dni po terminie na jej przekazanie.

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że (...) *Opóźnienie wynikało ze zwykłego przeoczenia związanego z pracą pod presją czasu (...).* Jednocześnie wskazał, że *Zamawiający prowadzi postępowania o udzielenia zamówienia publicznego korzystając z platformy e-Zamówienia Urzędu Zamówień Publicznych, a więc de facto dane zawarte w Informacji o złożonych ofertach, od chwili otwarcia ofert były już dostępne dla Prezesa UZP.*

Wyjaśnienia Dyrektora Generalnego SZ potwierdzają nieterminowe przekazanie informacji do Prezesa UZP.

(akta kontroli str. 1599-1604, 6426-6485, 6495-6547)

8. W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej czterech Porozumień zawartych z TVP S.A. stwierdzono, że:

a) w przypadku Porozumienia Nr 3 ustalono, że z budżetu MSZ zapłacono 2363,6 tys. zł za „*Oprawę codzienną, zwiastuny i zabezpieczenie emisji*”⁶⁰, które nie są programami/audycjami. Było to niecelowe i niezgodne z art. 25 ust. 4 urit, w myśl którego z budżetu państwa pokrywane są koszty tworzenia programów oraz audycji.

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że „*Oprawa codzienna, zwiastuny i zabezpieczenie emisji*” jest to *oprawa codzienna programu TVP Wilno – oprawa wizualna, scenografia, grafika, muzyka, zwiastuny poszczególnych audycji. Nie są to odrębne audycje, dlatego nie są opisane w załączniku nr 1, tylko wykazane w załączniku nr 2. MSZ nie poniosło kosztów realizacji 12 odcinków „Oprawy codziennej, zwiastunów i zabezpieczenia emisji” tylko 12 x miesięczne koszty oprawy, zwiastunów i zabezpieczenia emisji.*

(akta kontroli str. 4607-5102, 6368-6380)

Zdaniem NIK, finansowanie z budżetu MSZ kosztów *Oprawy codziennej, zwiastunów i zabezpieczeń emisji*, nie jest tworzeniem konkretnego programu czy audycji, lecz związane jest z ich rozpowszechnianiem.

b) w przypadku Porozumienia Nr 2 i Nr 4 brak było możliwości szczegółowego rozliczenia rzeczywistych kosztów wykazanych w Aneksie nr 1 do Protokołu

⁶⁰ W ramach Porozumienia Nr 3.

Uzgodnień do Porozumienia Nr 2⁶¹ oraz w Protokole Uzgodnień do Porozumienia Nr 4⁶².

W ocenie NIK, wynikało to z faktu, że w Porozumieniach nie określono wymogu przedstawienia szczegółowego rozliczenia poniesionych kosztów. W Protokołach Uzgodnień zawartych do ww. Porozumień podano jedynie ogólne informacje oraz kwoty. Przedłożone do kontroli dokumenty nie umożliwiały precyzyjnego określenia co i w jakiej wysokości składało się na wykazane pozycje wydatków.

(akta kontroli str. 3140-4606, 5152-5301)

Odnośnie Porozumienia Nr 2, Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił m.in., że *na mocy zawartego Porozumienia i Podpisanego Protokołu Uzgodnień, BELSAT TV nie jest zobligowana do przedstawienia nam szczegółowego wykazu audycji zawierającego daty emisji poszczególnych audycji i czasu ich trwania.*

Odnośnie Porozumienia Nr 4, Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że zarówno Porozumienie, jak i Protokół Uzgodnień, nie obligują stron do określania kosztów jednostkowych tworzenia audycji i realizacji programu TVP World. Poinformował także, iż *Zawarcie Porozumienia a następnie Protokołu Uzgodnień poprzedzone były wielomiesięcznymi pracami i uzgodnieniami z TVP S.A. W ich toku TVP przedstawiła propozycję budżetu dla poszczególnych programów, w tym wycenę kosztów tworzenia poszczególnych audycji i realizacji programu TVP World w 2022 roku, co stało się podstawą do określenia łącznych kosztów w załączniku nr 2. Nie ustalano kosztów jednostkowych z uwagi na specyficzny charakter tworzonych audycji, które m.in. w zależności od bieżących wydarzeń na arenie międzynarodowej wymagają przy ich realizacji zróżnicowanych nakładów. Przedstawiona przez TVP World wycena kosztów odzwierciedla oczekiwania MSZ w uzgodnionych Kierunkach współpracy Ministerstwa Spraw Zagranicznych z TVP S.A. w zakresie tworzenia i realizacji programu telewizyjnego dla odbiorców za granicą TVP World w 2022 roku, stanowiących załącznik nr 1 do Protokołu Uzgodnień, których opracowanie oparto na założeniach Polskiej Polityki Zagranicznej.*

(akta kontroli str. 6146-6150, 6276-6295)

W ocenie NIK, brak określenia w Porozumieniach i Protokołach Uzgodnień obowiązku przedłożenia szczegółowego rozliczenia poniesionych kosztów, uniemożliwia rzetelne sprawdzenie zasadności i celowości ich poniesienia;

c) w przypadku Porozumienia Nr 3 ustalono, że z budżetu MSZ na 2022 r. zapłacono łącznie 4149,0 tys. zł za audycje, które nie zostały rozpowszechnione przez TVP S.A. w 2022 r., a ich rozpowszechnianie miało nastąpić w 2023 r. Było to działanie niezgodne z zasadami określonymi w punkcie 5 Protokołu Uzgodnień, w którym podano m.in., że TVP S.A. zobowiązana była przedłożyć Ministrowi SZ sprawozdanie zawierające rodzaj, tytuł i opis programów/audycji TVP Wilno wraz z datą emisji i czasem trwania oraz kosztami ich wytworzenia i rozpowszechnienia za okres

⁶¹ Podano, że MSZ w 2022 r. przeznaczy 63 000 tys. zł na współfinansowanie tworzenia i rozpowszechniania programu telewizyjnego BELSAT TV. W przedłożonym rozliczeniu kosztów pokrywanych przez MSZ, stanowiących podstawę do zapłaty wyszczególniono następujące pozycje: koszty audycji wg źródeł pozyskania 43 914,6 tys. zł (w tym: produkcja wewnętrzna – 455,0 tys. zł, produkcja zewnętrzna – 9748,1 tys. zł, licencje filmowe i licencje na programy – 871,6 tys. zł, produkcja własna – 32 803,9 tys. zł), koszty zmienne - pozostałe – 3680,5 tys. zł, koszty stałe - 15 404,9 tys. zł.

⁶² W §4 ust 8 pkt 2 Porozumienia Nr 4 podano, że Telewizja Polska S.A. będzie przedkładać MSZ sprawozdanie wraz z opisem programów i audycji telewizyjnych z zestawieniem poniesionych kosztów tworzenia audycji i realizacji programów. TVP przedłożyło *Zestawienie poniesionych kosztów tworzenia audycji i realizacji programów TVP World w 2022 r.* zawierające wykaz audycji/programów (łącznie 50 pozycji), liczbę odcinków oraz poniesione koszty. Ponadto przedłożyło *Sprawozdanie merytoryczne wraz z opisem audycji telewizyjnych emitowanych w Programie TVP World w 2022 r.*, które z obejmowało 27 pozycji. Zestawienie poniesionych kosztów obejmowało m.in. pozycje, które nie zostały wymienione w sprawozdaniu merytorycznym, natomiast w sprawozdaniu merytorycznym wymieniono m.in. pozycje, które nie zostały podane w Zestawieniu poniesionych kosztów.

od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. i dopiero po jego akceptacji mogła nastąpić płatność.

(akta kontroli str. 4607-5102)

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że audycje: *Czas na przebój* – zrealizowano 13 odcinków audycji; emisja 12 odcinków w 2022 roku, emisja 1 odcinka w 2023 r.; *Ewangeliarz Litewski* – zrealizowano 18 odcinków audycji; 16 wyemitowano w 2022 roku. Emisja 2 w 2023 r.; *Kraje Bałtyckie* – zrealizowano 3 odcinki audycji w 2022 roku, emisja w 2023 roku. Jest to nowa audycja, na antenie TVP Wilno od I kwartału 2023r. w ramach tzw. ramówki zimowej; *Mackiewiczówka* – zrealizowano 10 odcinków, w 2022 r. wyemitowano 9 z nich; 1 do emisji w 2023 r.; *Reportaż Ławrynowicze* – jest to film dokumentalny, czyli audycja jednorazowa, nie w odcinkach. Produkcja 2022 r., premiera kinowa w Wilnie 29.12.2022 r., emisja telewizyjna styczeń 2023 r.; *Siły zbrojne* – 3 odcinki audycji zrealizowano w 2022 r., emisja 2023r. Jest to nowa audycja na antenie TVP Wilno od I kwartału 2023 r., w ramach tzw. ramówki zimowej; *Teatr Telewizji* – produkcja dwóch odcinków w 2022r. Emisja jednego w 2022 r., drugiego w 2023 r.; *Voice of Poland* – produkcja 18 odcinków w 2022r., emisja 16 w 2022 r., emisja 2 w 2023 r.; *Z historią na ty* – w 2022 r. zrealizowano 22 odcinki audycji, 20 wyemitowano w 2022 r. 2 do emisji w 2023 r.; *Żołnierze wyklęci* – w 2022 r. zrealizowano 8 odcinków audycji, emisja w 2023 r. Jest to nowa audycja na antenie TVP Wilno od I kwartału 2023 r., w ramach tzw. ramówki zimowej. W kolejnych wyjaśnieniach Dyrektor Generalny SZ wskazał, że sześć audycji, w odniesieniu do których pierwotnie podał, że będą wyemitowane w 2023 r., zostały jednak wyemitowane w 2022 r.⁶³.

(akta kontroli str. 6368-6402)

Dyrektor Generalny SZ nie przedłożył dokumentacji potwierdzającej, iż taki fakt miał miejsce w 2022 r. Ze Sprawozdań TVP S.A. dotyczących zrealizowanych audycji nie wynika, aby audycje te zostały wyemitowane w 2022 r.

(akta kontroli str. 4649-4749, 4759-4879, 4894-4999, 5014-5102)

W ocenie NIK, wydatki za audycje/programy, których nie wyemitowano w 2022 r. były niecelowe i niezgodne z zasadami określonymi w punkcie 5 Protokołu Uzgodnień;

d) w przypadku Porozumienia Nr 2 i 3 ustalono, że MSZ nie akceptował na bieżąco zmian dokonywanych przez TVP S.A. pomiędzy poszczególnymi pozycjami wydatków nie przewyższających 10% wydatków przewidzianych w ramach Porozumień. Było to nierzetelne oraz niezgodne z zasadami określonymi w punkcie 7 Protokołu Uzgodnień do Porozumienia Nr 3 oraz §1 pkt 3 aneksu Nr 1 do Protokołu Uzgodnień do Porozumienia Nr 2, zgodnie z którymi zmiany pomiędzy poszczególnymi pozycjami budżetowymi nie przewyższające 10% kwoty uzgodnionej mogą być wprowadzone bez potrzeby podpisywania aneksu do Protokołu Uzgodnień, a jedynie po uprzednim pisemnym powiadomieniu i uzyskaniu akceptacji dla takich zmian z MSZ.

(akta kontroli str. 4607-5102, 5152-5301)

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że w przypadku Porozumienia Nr 3, pomiędzy poszczególnymi pozycjami budżetowymi dokonano zmian przewyższających i nieprzewyższających 10% budżetu. Z tego względu dnia 13.12.2022 r. został podpisany Aneks nr 1 do Protokołu uzgodnień na 2022 rok. W Załączniku nr 1 do Aneksu nr 1 zostały zawarte zaktualizowane pozycje budżetowe. Konieczność podpisania Aneksu wynikała z faktu, że przesunięcia w niektórych pozycjach budżetowych przekraczały 10%, a także z uwagi na brak możliwości realizacji

⁶³ Tj. *Czas na przebój*, *Ewangeliarz Litewski*, *Mackiewiczówka*, *Teatr Telewizji*, *Voice of Poland*, *Z historią na ty*.

niektórych wcześniej planowanych pozycji budżetowych i propozycję zastąpienia ich innymi pozycjami. Przedstawiciele MSZ pozyskali taką informację w wyniku roboczych, bieżących kontaktów z przedstawicielami TVP Wilno, co następnie zostało omówione i uzgodnione podczas spotkania Grupy Roboczej 23 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 2539-2548, 6276-6295, 6349-6367)

W ocenie NIK, podejmowanie przez TVP S.A. decyzji o zmianach wydatków w poszczególnych pozycjach, bez powiadamiania o tym fakcie MSZ i otrzymywania akceptacji dla takich zmian, świadczy o nieskutecznym nadzorze MSZ nad realizacją ww. Porozumień.

e) w przypadku Porozumienia Nr 1, 2, 3 ustalono, że Protokoły Uzgodnień do Porozumień nie zostały zawarte przez MSZ w terminach określonych w Porozumieniach. I tak:

- w przypadku Porozumienia Nr 1, termin podpisania Protokołu Uzgodnień określono w § 4 pkt 1 i 2, tj. nie później niż 15 listopada roku poprzedzającego kolejny rok budżetowy, a faktyczne podpisanie Protokołu Uzgodnień nastąpiło 1 września 2022 r. (tj. 289 dni po terminie),

- w przypadku Porozumienia Nr 2, termin podpisania Protokołu Uzgodnień określono w § 3 pkt 3, tj. w terminie do 30 dni od opublikowania ustawy budżetowej, a w przypadku współfinansowania ze środków z rezerwy celowej - w ciągu 30 dni od dnia wydania stosownej decyzji przez Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa, a faktyczne podpisanie Protokołu Uzgodnień nastąpiło 6 października 2022 r. (tj. 77 dni po terminie),

- w przypadku Porozumienia Nr 3, termin podpisania Protokołu Uzgodnień określono w § 3 pkt 5, tj. w terminie do 60 dni od opublikowania ustawy budżetowej, a w przypadku współfinansowania ze środków z rezerwy celowej - w ciągu 30 dni od dnia wydania stosownej decyzji przez Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa, a faktyczne podpisanie Protokołu Uzgodnień nastąpiło 1 września 2022 r. (tj. 148 dni po terminie).

(akta kontroli str. 4607-4629, 5152-5196, 5302-5327)

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że w przypadku Porozumienia Nr 1 i 3 w ustawie budżetowej na rok 2022 w części 45, w rozdziale 92104 (Działalność radiowo-telewizyjna) została zapisana kwota 209 215,0 tys. zł. W projekcie ustawy budżetowej na rok 2022 przewidywana była kwota analogiczna do tej z budżetu na rok 2021, tj. 49 715,0 tys. zł. W trakcie prac parlamentarnych zwiększono ją o 159 500,0 tys. zł (do kwoty 209 215,0 tys. zł) co stanowi ok. 3,5-krotny wzrost w stosunku do roku 2021. W związku z tym niezbędne było dogłębne przeanalizowanie zakresu merytorycznego współpracy w sytuacji tak znacznego, zwiększenia środków i stosowne zabezpieczenie interesu Skarbu Państwa. Ponadto wyjaśnił, że w przypadku Porozumienia nr 2 TVP przekazała kierunki programowe oraz budżet TVB na 2022 r. w dniu 27 maja 2022 r., w związku z czym Sekretarz Doradczego Zespołu Programowego ds. TV Bielsat rozesłał materiały do członków Zespołu. Termin spotkania Doradczego Zespołu Programowego został ustalony na dzień 25 lipca 2022 r. z uwzględnieniem dostępności uczestników po stronie TV Bielsat. Z powodu zgłoszonych przez Biuro Finansów i Biuro Dyrektora Generalnego (po zmianie nazwy: Biuro Prawne i Zarządzania Zgodnością) uwag, sporządzenie Protokołu uzgodnień na rok 2022 odłożono do czasu przedłożenia przez TV Bielsat zaktualizowanej wersji Kierunków programowych oraz budżetu. Prace nad ostatecznym kształtem dokumentów trwały w okresie od 25 lipca do 4 października 2022 r.

(akta kontroli str. 6276-6295)

9. Minister SZ nie aktualizował wykazu jednostek organizacyjnych jemu podległych lub przez niego nadzorowanych. Zgodnie z art. 33 ust. 1d ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów⁶⁴, minister kierujący określonym działem administracji rządowej ustala w drodze obwieszczenia wykaz jednostek organizacyjnych jemu podległych lub przez niego nadzorowanych, a obwieszczenie to ogłasza się w Dzienniku Urzędowym. Z chwilą rozpoczęcia kontroli NIK⁶⁵, obowiązywało Obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Zagranicznych lub przez niego nadzorowanych obejmujące łącznie 412 jednostek. Kontrola wykazała, że w 2022 r. Minister SZ dokonał 21 zmian w urzędach konsularnych kierowanych przez konsulów honorowych, w kwietniu 2022 r. zmiany nazwy Polskiego Ośrodka Kultury i Informacji w Nowym Jorku oraz w grudniu 2022 r. dokonał trzech zmian w przedstawicielstwach dyplomatycznych, a mimo tego, nie ustalił w drodze obwieszczenia aktualnego wykazu jednostek organizacyjnych jemu podległych lub przez niego nadzorowanych. Zaktualizowane obwieszczenie Ministra SZ zostało opublikowane w trakcie kontroli NIK, tj. 16 marca 2023 r.⁶⁶.

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że *obecnie procedowany jest w komórkach organizacyjnych MSZ projekt obwieszczenia Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Zagranicznych lub przez niego nadzorowanych. Publikacja obwieszczenia planowana jest w najbliższych dniach. Przedłużony czas procedowania wynika z licznych w ostatnim czasie zmian w ww. wykazie. Wskazał ponadto, że w listopadzie 2022 r. utworzona została Ambasada RP w Republice Rwandy, a w grudniu 2022 r. trwały prace nad aktualizacją sieci urzędów konsularnych kierowanych przez konsulów honorowych (utworzono Konsulat RP w Puerto Princesa, podniesiono klasę Konsulatu RP w Kobe do klasy konsulatu generalnego, dokonano likwidacji Konsulatu RP w Gandawie (Królestwo Belgii).*

(akta kontroli str. 7253-7271)

W ocenie NIK, MSZ powinien niezwłocznie aktualizować Obwieszczenie, zwłaszcza w przypadku likwidacji lub utworzenia placówki dyplomatycznej. Informacja taka może być przydatna dla obywateli polskich planujących wyjazd do danego kraju.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia w formie opisowej wykonanie w 2022 r. budżetu państwa w części 45 przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Realizowano je w granicach posiadanych środków finansowych oraz kwot ujętych w planie finansowym. Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości, dotyczące m.in. niecelowego wydatkowania środków oraz nierzetelnej realizacji niektórych zadań, świadczą o nieskutecznym nadzorze i kontroli dysponenta części 45 nad wykonaniem budżetu państwa, sprawowanym na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 upf.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

3.1 Sprawozdania

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań budżetowych za 2022 r. przez dysponenta części 45 oraz sprawozdań jednostkowych Ministerstwa jako dysponenta III stopnia i dysponenta głównego:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),

⁶⁴ Dz. U. z 2022 r., poz. 1188.

⁶⁵ Tj. 10 stycznia 2023 r.

⁶⁶ Obwieszczenie MSZ z dnia 22 lutego 2023 r. (M.P. poz. 265).

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28NW),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 45 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Ministerstwa (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzanych sprawozdań.

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 3 kwietnia 2023 r., w ramach części 45 dokonano korekty sprawozdań jednostkowych:

- dysponenta III stopnia (Ministerstwa) – Rb-28, Rb-N, i Rb-BZ1,
- dysponenta głównego – Rb-27, Rb-28, Rb-N, Rb-Z i Rb-BZ1,

Na podstawie ww. sprawozdań, dysponent części 45, skorygował odpowiednio sprawozdania łączne Rb-27, Rb-28, Rb-N, Rb-Z i Rb-BZ1.

Korekty wynikały z weryfikacji i aktualizacji sald kont oraz wpływu dokumentów księgowych, które należało ująć w księgach rachunkowych dotyczących 2022 r.

(akta kontroli str. 7243-7252, 7285-8277)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania dysponenta III stopnia zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ksiąg rachunkowych.

OBSZAR

V. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Rzetelne przygotowywanie i weryfikowanie dokumentacji związanej z wnioskiem o wydanie pozwolenia na budowę.
2. Niezwłoczne rozwiązywanie umowy o dotację, po wystąpieniu okoliczności uniemożliwiających realizację zadania.
3. Dokonywanie blokad wydatków niezwłocznie po stwierdzeniu nadmiaru posiadanych środków.

4. Zamieszczenie na stronie BIP MSZ informacji publicznych dotyczących kontroli przeprowadzanych przez MSZ jak i kontroli przeprowadzonych w MSZ przez podmioty zewnętrzne.
5. Egzekwowanie od beneficjentów dotacji informacji o wysokości środków przekazanych partnerom realizującym zadanie.
6. Dokonywanie oceny zasadności przeprowadzania wizyt monitorujących na etapie planowania i przeprowadzanie wizyt w taki sposób, aby możliwe było dokonanie oceny faktycznej realizacji projektów.
7. Informowanie beneficjentów dotacji o wynikach przeprowadzonych monitoringów.
8. Sporządzanie sprawozdań z wyjazdów służbowych pracowników stosownie do wymogów określonych w zarządzeniu MSZ w sprawie podróży służbowych.
9. Terminowe przekazywanie Prezesowi UZP informacji o złożonych ofertach w zamówieniach publicznych.
10. Pokrywanie z budżetu MSZ wyłącznie kosztów tworzenia programów i audycji.
11. Dokonywanie płatności za audycje i programy, zgodnie z zasadami określonymi w dokumentach wynikających z Porozumień na dany rok.
12. Podpisywanie Porozumień, których postanowienia umożliwią szczegółowe rozliczenia rzeczywistych kosztów wykazywanych przez TVP S.A.
13. Monitorowanie realizacji przedmiotu Porozumień zawieranych z TVP S.A. w sposób zapewniający posiadanie pełnej wiedzy o zmianach kosztów w trakcie realizacji przedmiotu umowy.
14. Bieżące aktualizowanie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Zagranicznych lub przez niego nadzorowanych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁶⁷ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, kwietnia 2023 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Małgorzata Motylow

.....
podpis

⁶⁷ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.